

Posudek oponenta magisterské práce

Magisterská diplomová práce **Bc. Kateřiny Šandlové** s názvem „**Otcovská role harémového samce: Analýza interakcí hřebec - hříbě**“ má **45 stran**, včetně 7 stran příloh. Seznam literatury čítá **88 citací**.

Práce byla vhodně zadána, roli hřebce byla v tomto smyslu věnována dosud jen malá pozornost a příležitost v podobě možnosti pozorovat stádo exmoorských koní je výjimečná

Hodnocená diplomová práce je věcně přínosná, výsledky prokazující překvapivě kladnou roli otce v interakcích s hříbaty jsou rozhodně zajímavé a mohlo by změnit standardní pohled na povahu harému u koní a možná i ostatních koňovitých s obdobným typem sociální organizace. Z tohoto pohledu práce splnila svůj úkol. Autorka navíc vyvinula jisté úsilí při sběru dat a tím prokázala schopnost pracovat „v terénu“.

Celkově je opus sepsán spíše jako článek, než standardní diplomová práce, tj. je opatřen jen omezeným literárním úvodem a nepříliš podrobným komentováním kontextu, okolností a detailů.

Omezení hodnocené práce vyplývají především z omezeného počtu pozorovaných subjektů a možnosti cílených experimentálních manipulací. To jsou ovšem potíže spojené s výzkumem prakticky všech velkých zvířat. K tomu přistupuje komplexita – vše se děje zároveň v čase (vliv ontogeneze) a prostoru (fyzické a sociální prostředí). Navíc v sociálních interakcích je těžké, ne-li nemožné oddělit vliv interagujících jedinců.

Následují poznámky a připomínky k jednotlivým částem práce.

„Úvod“ je dosti stručný (str. 1-5, viz výše).

Kapitola „Materiál a metody“ (str. 7-10) je sepsána vhodně, popis použitých statistických metod ve čtyřech odstavcích na stranách 9-10, je ovšem sice věcně správný, ale dosti lakonický.

Výsledky jsou sepsány stručně a na složitost zkoumaných vztahů relativně přehledně. Z modelů jsou ale vybrány jen dílčí statistiky a nikde není něco jako přehled finálních modelů se všemi parametry. To vše jen dokresluje a nepřímou potvrzuje přiznání autorky, že statistiky sama nepočítala. To úplně nevádí, je to přiznaná skutečnost. Nicméně postrádám zřetelnější signály, že se autorka s principy použitých metod alespoň ex post řádně seznámila.

„Diskuse“ (str. 22-28) je věcná a adekvátně dlouhá. např. kritické zhodnocení provedených výpočtů a práci s parametry jako effect size, power, etc:

Formality: Namísto graf patří správněji obrázek (Figure)

Otázky: (1) Co by svědčilo ve prospěch tvrzení, že hřebci se obecně chovají ke hříbatům lépe než klisny (matku nepočítaje)? (2) Co víme z literatury o chování oslů, polooslů a zeber Grévyho ke hříbatům a jak to koresponduje s poznatky o koních. (3) Může být protektivní chování hřebce výhodné z pohledu jeho fitness a proč?

Závěrem konstatuji, že práci doporučuji k obhajobě a kladnému hodnocení v kontextu ostatních ve stejnou dobu obhajovaných prací. Odhaduji, výslednou známku v rozpětí mezi výborně až velmi dobře.

V Praze dne 12.ledna 2018

Doc. RNDr. Daniel Frynta, Ph.D.

Posudek na diplomovou práci Bc. Kateřiny Šandlové:

Otcovská role harémového samce: Analýza interakcí hřebec - hříbě

V předkládané studii zaujímá vlastní text 29 stránek, na dalších stránkách je prezentováno 88 citací užitých zdrojů informací. Příloha na 7 stránkách obsahuje tabulku materiálu, etogram a fotodokumentaci zásadních behaviorálních prvků. Práce je přehledně klasicky strukturovaná, text je dobře čitelný až na občasnou absenci předložek, či výskyt ne zcela jasných formulací. Cílem práce bylo stanovení interakcí hřebec-hříbě v přirozeném stádu, zahrnující četnosti těchto interakcí, jejich druh a činnost klisen v průběhu těchto interakcí. Tato problematika je v souvislosti s rozsáhlými (re)introdukcemi velkých kopytníků velmi aktuální, neboť je třeba zajistit zvířatům nejen vhodné potravní a úkrytové podmínky, ale i vhodnou sociální strukturu stád s jejich přirozeným cyklem. Monitorování stavu stád z hlediska sociální struktury, interakcí, úspěšnosti odchovů je tedy velmi důležitou doprovodnou badatelskou činností při návratu velkých kopytníků do naší přírody. V tomto kontextu může být přirozenost interakce hřebce a hříběte zcela klíčovým momentem.

K metodickému uchopení bylo formulováno 5 hypotéz, které zpřehlednily zpracování získaných dat a také jejich diskutování. To je velmi důkladné rozsáhlé a ukazuje na solidní znalost problematiky. Důležitým vyústěním diskuse je také poznatek, že interakce koní ve sledovaných ohrazeních se významně neliší od jiných polodivokých či divokých stád koní. Pokud někde byl nalezen rozdíl (nebyl pozorován např. allogrooming hříbě-hřebec) je možné se na něj zaměřit a sledovat, zda se v této populaci vyskytne případně později, či chování bude vykazovat vzrůstající odchylku. Hodná pozornosti je také závěrečná myšlenka v kap. 6. Závěr, aby hřebci byli drženi v přirozených stádech se svými potomky.

Ke studii mám ještě několik konkrétních dotazů a poznámek:

Str. 8, vlastní pozorování – „... vzdálenost pozorovatele od zvířat byla 5-10 m.“ To je na koně vcelku velmi malá vzdálenost. Nesvědčí to o dosti nepřirozeném chování?

Str. 9, statistická analýza dat, 1. odst. – není jasná formulace „...podle „n“ každé proměnné).“

Str. 9, „Rozdíly od očekávané frekvence výskytu chování ...“ – jak byly tyto očekávané frekvence odvozeny?

Str. 11, Tab. 1 – SD jsou často větší než průměry – tedy vhodná by byla transformace získaných dat.

Str. 18 - „... obecně s věkem hříběte klesá, nicméně vzhledem k pravděpodobnosti přátelského chování iniciovaného matkou roste, je-li iniciátorem hřebec.“ Konstatování není zcela jasné.

Str. 20 – histogramy – nejsem si zcela jistý, jestli vrchol interakcí byl okolo tří měsíců.

Přes uvedené dotazy a připomínky, mohu konstatovat, že studentka, Kateřina Šandlová, předkládá na vlastním pozorování založenou diplomovou práci, která přináší cenné původní poznatky. Jsou o to cennější, že dokumentují současně úspěšnost (re)introdukční akce koní do naší přírody. Ve spolupráci se školitelkou a garantem budou poznatky jistě součástí velmi čtených publikací. Práci proto doporučuji k obhajobě.

V Č. Budějovicích 12. 1. 2018

Doc. RNDr. F. Sedláček, CSc., PrF JU v ČB